

**Unios notatserie
nr. 3/2024**

Tryggedrøftingene 2024

Korrigert 28.5.24

Erik Orskaug, spesialrådgiver i Unio

23. mai 2024

Innhold	Side
Resultat av trygdedrøftingene 2024	3
Regulering av grunnbeløpet	6
Regulering av alderspensjon	6
Regulering av minstepensjon	7
Krav og tilbud i trygdedrøftingene 2024.....	8
Vedlegg 1: Reguleringsforskriften	10
Vedlegg 2: Historien om G og utviklingen i pensjonene	12
Vedlegg 3: Trygdedrøftingsavtalen av 2022	14

Unios notatserie på www.Unio.no (utdrag)

Nr 1 2007 Tjenestedirektivet – en oversikt
 Nr 1 2008 Unios innspill til Likelønnskommisjonen januar 2008
 Nr 6 2010 Kombinasjon arbeid og pensjon
 Nr 5 2011 Uførepensjon og skatt
 Nr 1 2012 På arbeidsgivers nåde - privat tjenestepensjon
 Nr 2 2012 Er forskning arbeid?
 Nr 5 2012 Hybriden – tjenestepensjon à la carte
 Nr 6 2012 Frontfagsmodellen – modell under press
 Nr 7 2012 Hybriden – Unios høringssvar
 Nr 1 2013 Yngre årskull og offentlig tjenestepensjon
 Nr 5 2013 Ny uførepensjon i offentlig tjenestepensjon fra 2015
 Nr 6 2013 Ny uførepensjon i privat tjenestepensjon fra 2015
 Nr 4 2014 Handelsavtaler og handel med tjenester
 Nr 6 2014 Offentlig tjenestepensjon målt mot andre tjenestepensjonsordninger
 Nr 5 2015 Produktivitet – Unios kommentarer til Produktivitetskomisjonens innstilling
 Nr 2 2016 Produktivitet II – Unios kommentarer til Produktivitetskomisjonens andre innstilling
 Nr 3 2016 Hvor høy avkastning bør det forutsettes for innskuddspensjon?
 Nr 4 2016 Regjeringen vil ikke forhandle offentlig tjenestepensjon
 Nr 7 2016 Innskuddspensjon – arbeidsgivers drøm
 Nr 8 2016 Cappelen-utvalget
 Nr 5 2019 Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av 2021-budsjettet
 Nr 1 2020 Korona unntakstilstand
 Nr 2 2020 Finanspolitiske tiltak i forbindelse med korona-pandemien
 Nr 4 2020 Om å ta ut folketrygden ved 67 år og fortsette i jobb – virkninger av samordningsreglene
 Nr 5 2020 Medlemmer og yrkesaktive i LO, Unio, YS og Akademikerne
 Nr 4 2021 Før statsbudsjettet 2022 (og stortingsvalget 2021)
 Nr 4 2023 Unios kommentarer til Støre-regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024
 Nr 5 2023 Pensjon for slitne arbeidstakere
 Nr 1 2024 Unios innspill til regjeringen Støre i forkant av statsbudsjettet 2025
 Nr 2 2024 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2024 og Kommuneproposisjonen 2025
 Nr 3 2024 Trygdeoppgjøret 2024

Unios notatserie gir bakgrunn og kommentarer til aktuelle faglige og politiske spørsmål. Her trykker vi også Unios syn i viktige høringssaker og våre innspill i forbindelse med statsbudsjett mv.

23. mai 2024

Notatet er rettet opp, det var lagt inn lønnsregulering av minstepensjonene, riktig regulering i år skal være med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Pensjonsavtalens vedtak om at minstepensjonene ved normert pensjonsalder skal reguleres med lønnsveksten gjelder (selvsagt) ikke fra i år. Alltid kjedelig å være forut for sin tid. Beklager.

Trygdedrøftingene 2024

Årets trygdedrøftinger var u dramatiske. For andre år på rad ble reguleringsforskriften fulgt fullt ut, og alderspensjonene ble regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. Høyt anslag på prisveksten bidro til at alderspensjonene på årsbasis blir regulert noen tideler under anslaget på lønnsveksten, og høyt overheng gir noe lavere regulering 1. mai enn under «normale forhold». Fra 1. mai reguleres alderspensjonene med 2,76 pst, mens grunnbeløpet øker med 4,56 pst.

Den relativt lave reguleringen av alderspensjonene 1. mai i år skyldes det høye overhenget fra 2023. Det høye overhenget inn i 2024 forklares med meget høy reguleringen 1. mai 2023 som igjen skyldtes meget høy etterregulering for lavt anslått lønns- og prisvekst i trygdeoppgjøret 2022. Etterreguleringene i årets trygdeoppgjør er små.

Unio fikk gjennomslag for omlegging til gjennomsnitt av lønns- og prisvekst

Regulering med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst var et krav fra Unio i mange år. Det tidligere reguleringsregimet med et fratrekk på 0,75 prosent ga unødige store svingninger, og tapene for alderspensjonistene var store når reallønnsveksten var lav eller negativ, noe som også bidro til å svekke oppslutningen om reguleringsregimet. Trygdeoppgjøret 2024 er det andre året der omleggingen til et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst (halvparten av lønnsveksten og halvparten av prisveksten) fullt ut får virkning for reguleringen av alderspensjonene.

Regulering med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst vil over tid sikre pensjonistene halvparten av den realinntektsveksten som arbeidstakerne har. I tider med lav reallønnsvekst kommer pensjonistene bedre ut, og omvendt når reallønnsveksten er høy. Stortingets opprinnelige intensjon med underreguleringen er dermed ivaretatt.

Resultat av trygdedrøftingene 2024

Grunnbeløpet øker med 4,56 prosent eller 5 408 kroner til 124.028 kroner fra 1. mai 2024, og ny minstepensjon blir 264.134 kroner. Grunnbeløpet vil ha en årsvekst fra 2023 til 2024 på 5,15 pst og øke med 4,56 pst per 1. mai 2024. Alderspensjonen og minstepensjonene vil øke med 4,58 pst på årsbasis og 2,76 pst fra 1. mai. Dette er klart etter at trygdeoppgjøret ble avsluttet 23. mai 2024.

Tabell 1: Økning i grunnbeløp, minste pensjonsnivå og alderspensjon i 2024

	Økning per 1. mai 2024		Ny per 1. mai 2024	Årsvekst 2023-24			
	Prosent	Kroner					
Grunnbeløp	4,56	5 408	124 028	5,15			
Minstepensjon*	2,76	7 094	264 134	4,58			
Alderspensjon	2,76			4,58			

*Minstepensjonen økte 4000 kr fra 1.5.21 (tilbakevirkende fra 1.5.20), med 5000 kr fra 1.7.21 og med 4000 kr fra 1.1.23

Tabell 2 viser forventet realinntektsutvikling for alderspensjonister og lønnstakere i 2024 gitt anslagene på lønnsveksten på 5,2 pst og prisveksten på 3,9 i Revidert nasjonalbudsjett 2024. Dette gir en forventet økning i realinntekten for en enslig alderspensjonist på 0,7 pst, mens lønnstakerne i gjennomsnitt kan få en reallønnsvekst på 1,3 pst.

Hvorvidt anslagene for lønns- og prisvekst i Revidert nasjonalbudsjett slår til, gjenstår å se. Regjeringens lønnsanslag er likt med ramma i frontfagsoppgjøret som så langt er fulgt opp i andre store forhandlingsområder. Prisanslaget i RNB på 3,9 pst ligger under TBUs siste anslag på 4,1 pst, men nærmere SSBs siste anslag på 4,0 pst.

Tabell 2: Realinntektsvekst for lønnstakere og alderspensjonister i 2024

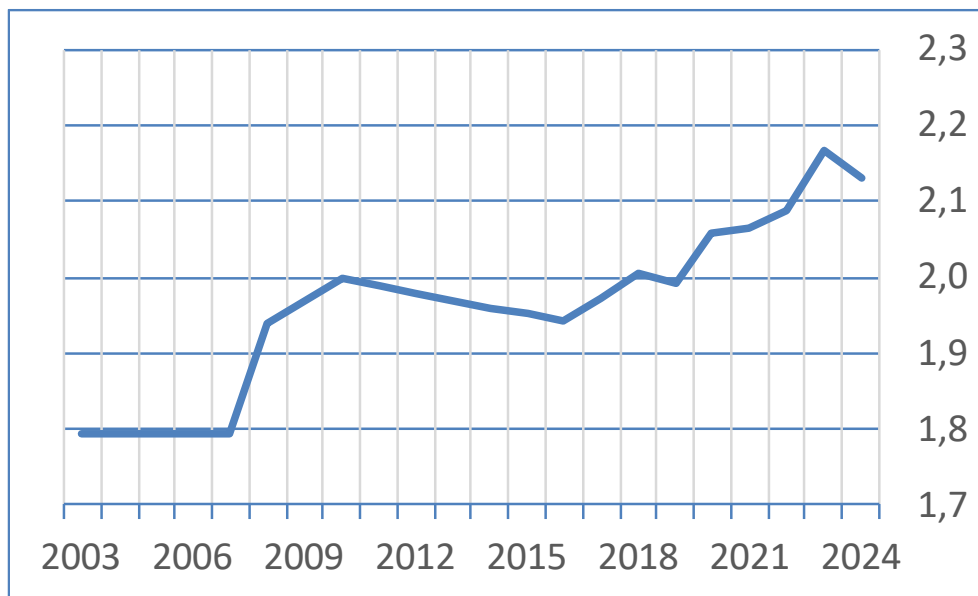
Forventet lønnsvekst i RNB	5,2 pst.
Forventet prisvekst i RNB	3,9 pst.
Årsvekst alderspensjonene	4,58 pst.
Forventet reallønnsvekst	1,3 pst.
Forventet realinntektsvekst for enslig alderspensjonist	0,7 pst

Minstepensjonen målt i grunnbeløp (G)

Minstepensjonen (minste pensjonsnivå) for enslige målt i antall G gikk pga. levealdersjusteringen ned fra 2 G i 2010 til 1,94 G 1. mai 2016. Siden har Stortinget vedtatt suksessive økninger: Økninger på 4000 kroner 1. september i både 2016, 2017 og 2019 har holdt minstepensjonen på om lag 2 G i årene 2017-2020. I 2021 økte minstepensjonene for enslige med 4000 kroner fra 1. mai 2020 (etterbetalt fra 1. mai 2021) og ytterligere med 5000 kroner fra 1. juli 2021. Fra 1. januar 2023 økte minstepensjonene med nye 4000 kroner.

Fra 2022 er levealdersjusteringen av minstepensjonene opphevet og erstattet med G-regulering per 1. mai, mens løpende minstepensjon blir underregulering på samme måte som alderspensjonene.

De særskilte økningene i minstepensjonen har kommet på toppen av økningene i forbindelse med trygdeoppgjøret. Etter 2020 har dette gitt en betydelig økning i minstepensjonene ut over et nivå på 2 G. Fra 1. mai 2023 økte minstepensjonene til 2,17 G. Med underreguleringen ved årets regulering per 1. mai 2024 går minstepensjonen ned til 2,13 G. Som årsgjennomsnitt går minstepensjonene ned fra 2,15 G i 2023 til 2,14 G i 2024.

Figur 1: Minste pensjonsnivå målt i antall grunnbeløp 1. mai i årene 2003-2024**Krav til lønnsinntekt for å ta ut alderspensjon fra 62 år**

Stortingets ekstraordinære økninger i minstepensjonen har ikke fulgt intensjonen med Pensjonsreformen. Ifølge denne skulle også minstepensjonister vente med å ta ut pensjon etter 67 år om de ønsker å opprettholde en «like god» pensjon. I 2050 skulle minstepensjonen ifølge pensjonsreformen, hvis den fortsatt kunne tas ut ved 67 år, være nede i 1,6 G. Alternativt måtte minstepensjonisten for å få en like god pensjon som i dag, vente med å ta ut pensjonen på samme måte som arbeidstakerne. Med den nye pensjonsavtalen på Stortinget fra i våres, vil alle aldersgrenser i folketrygden øke med økende levealder (levealdersjusterte aldersgrenser). Det vil også gjelde for minstepensjonen slik at de som er født i 1973 f.eks. ikke vil kunne ta ut minsteytelsen før 68 år.

Økt minstepensjon har tatt fra flere arbeidstakere mulighetene til å ta ut pensjon fra 62 år. Flere titalls tusen arbeidstakere har de siste årene mistet denne muligheten. En som jobber i en AFP-virksomhet og er født i 1962 (62 år i 2024) må f.eks. ha jobbet i 40 år fra han er 22 år med en årlig inntekt på 332.000 kroner for å kunne ta ut alderspensjon ved 62 år. Jobber du i en virksomhet som ikke har AFP er det tilsvarende inntektskrav 633.000 kroner.

Tabell 3: Krav til lønnsinntekt fra 22 år for å ta ut alderspensjon ved 62 eller 63 år

Alder	Virksomhet med AFP		Virksomhet uten AFP	
	1962	1965	1962	1965
62	332 000	301 000	633 000	617 000
63	256 000	233 000	533 000	477 000
64	188 000	171 000	401 000	347 000

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Regulering av grunnbeløpet

Det er enighet mellom regjeringen og organisasjonene om reguleringen av grunnbeløpet. Til grunn for reguleringen av grunnbeløpet har vi et anslag på årets lønnsvekst på 5,2 pst og et avvik på -0,05 pst fra 2023. Samlet årslønnsvekst (SL) som skal ligge til grunn for reguleringen av grunnbeløpet blir da:

$$SL = [(1+0,052) * (1-0,0005) - 1] \times 100 = 0,0515 = 5,15 \text{ pst}$$

Det er enighet om at grunnbeløpet skal reguleres med 5,15 pst på årsbasis. Gjennomsnittlig G i 2024 blir da:

$$G \text{ 2024} = G \text{ 2023} * 1,0515 = 116.239 \text{ kr} * 1,0515 = 122.225 \text{ kr}$$

Ny G per 1. mai 2024 blir da x i følgende formel:

$$\begin{aligned} (4/12) * G \text{ 1. mai 2023} + (8/12) * x &= 122.225 \text{ kr} \\ (4/12) * 118.620 \text{ kr} + (8/12) * x &= 122.225 \text{ kr} \\ G \text{ 1. mai 2024} = x &= 124.028 \text{ kr} \end{aligned}$$

Økningen i G per 1. mai 2024 blir da i kroner og prosent:

$$\begin{aligned} 124.028 - 118.620 &= 5.408 \text{ kr} \\ 100 * (124.028/118.620 - 1) &= 4,56 \text{ pst} \end{aligned}$$

Da er trygdedrøftingene «slutt», etter dette er det formelt forskriften som bestemmer.

Regulering av alderspensjon

Alderspensjonen skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst korrigert for avvik i foregående trygdeoppgjør. Det er enighet om å legge anslagene for forventet lønns- og prisvekst fra Revidert nasjonalbudsjett 2024 til grunn i reguleringen:

- RNBs anslag på lønnsveksten fra 2023 til 2024: 5,2 pst.
- RNBs anslag på konsumprisveksten fra 2023 til 2024: 3,9 pst

I tillegg skal det etterreguleres for avvik to år bakover i tid for lønnsveksten og ett år tilbake for prisveksten. Regjeringen og alle organisasjonene unntatt Pensjonistforbundet, SAKO-samarbeidet og SAFO (se bak) var i trygdedrøftingene 2024 enige om at reguleringsforskriften skulle brukes fullt ut og at det skulle justeres for anslått lønns- og prisvekst i 2023-drøftingene. Lønnsvekstanslaget to år tilbake i tid var ikke endret, og her var det ikke behov for etterregulering.

For å finne gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, trenger vi «samlet lønnsvekst» (SL) og «samlet prisvekst» (SP) i 2024. Samlet lønnsvekst kjenner vi fra reguleringen av grunnbeløp:

$$SL = 5,15 \text{ pst}$$

Samlet prisvekst skal ta hensyn til at prisveksten i 2023 ble anslått 0,1 prosentpoeng for lavt. Samlet prisvekst blir da:

$$SP = [(1+0,039) \times (1+0,001) - 1] \times 100 = 0,0400 = 4,00 \text{ pst}$$

Gjennomsnittet av samlet lønnsvekst og samlet prisvekst fra 2023 til 2024 blir:

$$Y2 = (5,15 \text{ pst} + 4,00 \text{ pst})/2 = 4,58 \text{ pst}$$

Og den prosentvise veksten i alderspensjon fra 1. mai 2024 (P2) kan uttrykkes ved hjelp av den prosentvise årlige veksten i alderspensjon fra 2023 til 2024 (Y2) og den prosentvise veksten i alderspensjon fra 1. mai 2023 (P1) som var 8,54 pst, i følgende formel¹:

$$P2 = [(1+Y2) \times (1+2 \times (1+P1)) / 2 \times (1+P1)] - 3/2 = 2,76 \text{ pst}$$

Regulering av minstepensjon

Det vi i dagligtale kaller minstepensjon («minste pensjonsnivå») gjelder fullt ut bare for de som er født i 1953 eller tidligere. De som er født i 1954-1962 får en minsteytelse som består av en vekting av minste pensjonsnivå og «garantipensjon». De som er født i 1963 eller etter dette, vil kun få den nye minsteytelsen garantipensjon.

For de som mottar den gamle minstepensjonen er satsen før årets trygdeoppgjør 257.040 kroner, mens satsen for garantipensjon er 227.468 kroner. De som er født i 1957 er 67 år i år, disse får en veid minsteytelse på 245.211 kroner (vektet 6 år minste pensjonsnivå og 4 år garantipensjon). Denne reguleres opp til 251.979 kroner (2,76 pst) fra 1.5.2024.

Forskjellen mellom minstepensjon og garantipensjon er at du må ha tjent en god del i mange år for å få mer enn minstepensjon, mens garantipensjonen som i utgangspunktet er lavere enn minstepensjonen, for de fleste kommer i tillegg til det du kan ha opptjent i tjenstepensjon og eventuell AFP. Med den nivåforskjellen som er mellom minste pensjonsnivå og garantipensjon i dag, måtte en med den nye minsteytelsen ha tjent opp pensjonsrettigheter på om lag 30.000 kroner årlig for å komme like godt ut som med den gamle minstepensjonen.

For de som går på minsteytelser i dag, vil disse bli regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, på samme måte som alderpensjon under utbetaling. (Med den nye pensjonsavtalen på Stortinget, vil minstesatsene ved normert pensjonsalder bli regulert med G (lønnsveksten), og etter at pensjonen er tatt ut, skal den reguleres med gjennomsnitt av lønns- og prisveksten). De nye minsteytelsene fra 1.mai 2024 blir:

Tabell 4: Regulering av satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon

	Sats før reguleringen	Prosentvis økning 1. mai	Økning i kroner 1. mai	Ny sats etter reguleringen
Minste pensjonsnivå	257 040	2,76	7 094	264 134
Garantipensjon	227 468	2,76	6 278	233 746

¹ For utledning av formelen se Meld. St. (2021-2022) Regulering av pensjoner i 2022 og pensjonisters inntektsforhold eller Unios notatserie nr. 3/2022 Trygdeoppgjøret 2022.

Krav og tilbud i trygdedrøftingene 2024

De åtte organisasjonene Unio, LO, FFO, Akademikerne, YS, LOP, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge, som til sammen representerer langt over 2 millioner arbeidstakere, trygdede og pensjonister, hadde felles krav i trygdedrøftingene 2024.

Selv om Stortinget formelt har lagt om reguleringen av løpende alderspensjoner til et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst fra 2021, var det først i 2023 at reguleringen følger dette prinsippet fullt og helt. Det vil over tid gi alderspensjonistene halvparten av den realinntekstsøkningen som lønnstakerne har. De åtte organisasjonene krevde i 2024 etterregulering for avvikene mellom anslått og faktisk lønns- og prisvekst i fjor. Til forskjell fra 2023 var disse avvikene små i år. Kravet ble overlevert 16. mai 2024:

«Krav fra Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund, Senior Norge og LOP i trygdedrøftingene 2024

Organisasjonene Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund, Senior Norge og LOP legger til grunn at grunnbeløpet for 2024 etterreguleres med -0,05 pst som er avviket mellom anslått lønnsvekst i 2023 i fjorårets trygdeoppgjør og nasjonalregnskapets siste anslag på lønnsveksten i 2023.

Organisasjonene legger videre til grunn at reguleringen av løpende pensjoner i 2024 skal gjennomføres med halvparten av lønnsveksten og halvparten av prisveksten og etterreguleres med for avvik i 2023. I tillegg til avviket for lønnsveksten i 2023 ble prisveksten anslått 0,1 pst for lavt i oppgjøret i 2023.

Organisasjonene krever derfor at det i trygdedrøftingene for 2024 skal tas hensyn til et avvik i lønnsveksten i 2023 på -0,05 pst og et avvik i prisveksten på 0,1 pst.»

LOP, Landsforbundet for offentlige pensjonister, stadfestet ved sin deltakelse i de åtte organisasjonenes felles krav i år at de som de gjorde i 2023 for første gang, godtok at løpende alderspensjoner skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. LOP har før 2023 primært krevd lønnsregulering av alderspensjonene.

De organisasjonene som tidligere har krevd lønnsregulering av alderspensjonene, med Pensjonistforbundet i spissen, krevde også i år at pensjonene skulle reguleres med lønnsveksten eller samlet sett like mye som lønnsveksten. I tråd med tidligere krav krevde Pensjonistforbundet gjeninnføring av «forhandlingsretten» for organisasjonene i trygdeoppgjøret og dermed muligheten for å «drive fordelingspolitikk», f.eks. slik at den generelle reguleringen av alderspensjonene kan settes lavere for å betale for økning i de lavere pensjonene. Kravet fra Pensjonistforbundet antyder et likt kronetillegg for alle med pensjoner under 500 000 kroner. Overført til lønnsoppgjørene kan dette sammenliknes med like kronetillegg for alle med lønninger under 800 000 kroner! Og om de ikke får gjennomslag for det, vil de at Stortinget skal øke de lave pensjonene.

Regjeringens tilbud

Regjeringen anslår i Revidert nasjonalbudsjett 2024 lønnsveksten til 5,2 pst og prisveksten til 3,9 pst. Arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna la fram regjeringens tilbud, dette holdt

seg strikt til reguleringsforskriften, dvs. at det skulle kompenseres for at lønnsveksten ble anslått 0,05 pst for høyt og prisveksten 0,1 pst for lavt i oppgjøret i 2023. Formelt var tilbudet en regulering av grunnbeløpet på årsbasis på 5,15 pst. Alle andre beløp og økninger følger av reguleringsforskriften og er ikke grunnlag for drøftinger.

Ingen protokolltilførsler

Samtlige organisasjoner skrev under protokollen fra årets trygdedrøftinger.

De åtte organisasjonene Unio, LO, FFO, Akademikerne, YS, LOP, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge, som hadde felles krav, hadde ingen protokolltilførsel da kravet og regjeringens tilbud var identiske. Det er viktig å minne om at trygdedrøftingene ikke er forhandlinger, de er knapt drøftinger, alt bestemmes av reguleringsforskriften.

Pensjonistforbundet snudde i fjor 180 grader og aksepterte underregulering med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst fordi det i 2023 ga en bedre regulering enn med lønnsveksten pga. den store etterreguleringen. I år snur Pensjonistforbundet tilbake til sitt prinsipielle syn om at pensjonene skal reguleres med lønnsveksten (eller samlet sett like mye som lønnsveksten). Pensjonistforbundet har også en protokolltilførsel som stort sett gjentar kravene som ble overlevert på dag en i trygdedrøftingene, se over.

Vedlegg 1: Reguleringsforskriften

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 6. mai 2011 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 1-4, § 4-4 femte ledd, § 19-14 og § 20-18. Fremmet av Arbeidsdepartementet. Endret ved forskrifter 11 mai 2012 nr. 414, 5 des 2014 nr. 1513, 4 sep 2020 nr. 1718, 30 april 2021 nr. 1322, 19 nov 2021 nr. 3225 (med virkning fra 1 mai 2021), 1 april 2022 nr. 501.

§ 1. Virkeområde

Forskriften inneholder nærmere bestemmelser om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen av

- a. grunnbeløpet etter folketrygdloven § 1-4 første ledd,
- b. restpensjon etter folketrygdloven § 19-14 første ledd,
- c. pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd,
- d. satsene for minste pensjonsnivå etter folketrygdloven § 19-14 tredje ledd,
- e. pensjonsbeholdning etter folketrygdloven § 20-18 første ledd,
- f. pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 20-18 andre ledd og
- g. satsene for garantipensjon etter folketrygdloven § 20-18 tredje ledd.

§ 2. Lønnsvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år.

Forventet lønnsutvikling i reguleringsåret settes lik regjeringens anslag for veksten i gjennomsnittlig årslønn for alle sektorer slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett.

Faktisk lønnsutvikling for siste to år settes til veksten i gjennomsnittlig årslønn for lønnstakere under ett ifølge nasjonalregnskapet fra Statistisk sentralbyrå.

Det skal vurderes om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten.

Endret ved forskrifter 11 mai 2012 nr. 414 (i kraft straks med virkning fra 1 mai 2012), 1 april 2022 nr. 501.

§ 2a. Særskilt om fastsettelse av forventet lønnsutvikling for 2020

Forventet lønnsutvikling for 2020 settes til 1,7 prosent.

Tilføyd ved forskrift 4 sep 2020 nr. 1718.

§ 3. Beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen

Dersom den faktiske lønnsveksten er høyere eller lavere enn forventet lønnsvekst siste to år (avvik), skal det fastsettes en samlet lønnsvekst for forventet lønnsutvikling, justert for avviket. Ved fastsettelsen av den samlede prosentvise årslønnsveksten (sl) skal det først tas hensyn til avvikene (a1 og a2) i prosentpoeng og deretter til den forventede prosentvise lønnsvekst (f) i inneværende år: $sl = ((1 + a1/100) \times (1 + a2/100) \times (1 + f/100) - 1) \times 100$.

Samlet årslønnsvekst, avvik og forventet lønnsvekst fastsettes i prosent med to desimaler.

Nytt grunnbeløp fra 1. mai settes slik at den prosentvise veksten i det gjennomsnittlige grunnbeløpet fra forrige kalenderår til inneværende kalenderår blir lik samlet årslønnsvekst.

Med lønnsveksten etter § 1 menes den prosentvise økningen i grunnbeløpet fra april til mai i inneværende år som følger av beregningen omtalt ovenfor. Lønnsveksten fastsettes med to desimaler.

Endret ved forskrift 11 mai 2012 nr. 414 (i kraft straks med virkning fra 1 mai 2012).

§ 3a. Lønnsvekst som skal benyttes ved reguleringen i 2021

Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling etter § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd i 2021, fastsettes slik at pensjonene ved regulering får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at årsveksten blir lik årsveksten i grunnbeløpet. Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av minsteytelsene etter § 19-14 tredje ledd og § 20-18 tredje ledd i 2021, fastsettes slik at reguleringen fra 1. mai 2021 blir lik reguleringen fra 1. mai 2021 etter første punktum.

Første ledd gjelder også ytelser fra lovfestede offentlige tjenstepensjonsordninger som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent. Det samme gjelder ytelser som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent etter lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner, lov om 13. desember 1946 nr. 22 krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner, lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd og forskrift 23. august 2013 nr. 1006 om pensjonsordning for sametingsrepresentanter.

Tilføyd ved forskrift 30 april 2021 nr. 1322, endret ved forskrift 19 nov 2021 nr. 3225 (med virkning fra 1 mai 2021).

§ 4. Prisvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret

Til grunn for reguleringen legges forventet prisvekst i reguleringsåret justert for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret. Forventet prisvekst settes lik anslaget i konsumprisene slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett. Faktisk prisvekst for året før reguleringsåret settes lik veksten i konsumprisindeksen (KPI) fastsatt av Statistisk sentralbyrå.

Tilføyd ved forskrift 1 april 2022 nr. 501.

§ 5. Drøfting med organisasjonene

Før fastsetting av lønnsveksten som skal benyttes i reguleringen av grunnbeløpet og alderspensjonen, skal tallgrunnlaget som beskrevet i § 2 drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner. Med pensjonistenes organisasjoner menes organisasjoner som får statstilskudd etter forskrift 31. oktober 2012 nr. 1016 om tilskudd til pensjonistenes organisasjoner.

Endret ved forskrifter 5 des 2014 nr. 1513, 1 april 2022 nr. 501 (tidligere § 4).

§ 6. Ikraftsetting

Forskriften trer i kraft 1. mai 2011.

Endret ved forskrift 1 april 2022 nr. 501 (tidligere § 5)

Vedlegg 2: Historien om G og utviklingen i pensjonene

Den historiske statistikken viser at veksten i grunnbeløpet/alderspensionene har ligget betydelig under veksten i lønningene. Underreguleringen av løpende pensjoner i folketrygden er derfor ikke noe nytt som kom med Pensjonsreformen.

Fra folketrygdens start i 1967 til 2003 har det vært en sammenhengende underregulering av pensjonene. I 2003 lagde Stortinget nye retningslinjer for reguleringen. Her het det at "*pensjonister med folketrygdpensjon (skal ha) en inntektsutvikling minst på linje med utviklingen for yrkesaktive*". Selv i perioden 2003-2010 ble det en svak underregulering på gjennomsnittlig 0,1 prosentpoeng per år. Rett etter at Stortinget vedtok de nye retningslinjene i 2003 la Pensjonskommisjonen fram sin rapport, da sluttet Stortingets seg til prinsippet om fast underregulering som en del av innstramningstiltakene. Stortinget valgte samtidig en folketrygd som etter 40 års opptjening (og før levealdersjustering) var litt bedre enn den gamle folketrygden. Den nye reguleringen ble benyttet første gang i trygdeoppgjøret 2011. Etter mange års kritikk pga. lav reallønnsvekst og ditto svak regulering av alderspensionene, vedtok Stortinget at alderspensionene skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst fra 2021 (i praksis fullt og helt først fra 2023).

Tabell 1: Gjennomsnittlig årlig vekst i lønn per normalårsverk, konsumpris og grunnbeløp/alderspension 1967-2024*

	70-79	80-89	90-99	00-09	67-2024	03-10	11-20	14-21	22-24
Lønnsvekst	10,7	8,5	4,5	4,7	6,2	4,4	3,1	2,9	4,9
Konsumprisvekst	8,4	8,3	2,4	2,1	4,6	2,0	2,0	2,4	5,1
Alderspensionsvekst	9,1	7,8	3,7	4,5	5,6	4,3	2,3	2,1	5,0
Realvekst årslønn	2,3	0,2	2,0	2,6	1,6	2,4	1,2	0,5	-0,2
Realvekst alderspensjon	0,7	-0,5	1,3	2,4	1,0	2,3	0,3	-0,3	-0,1

* Fra 1967-2003 følger alderspensionene veksten i grunnbeløpet (og grunnbeløpet er underregulert i forhold til lønnsveksten), fra 2004-2010 følger alderspensionene lønnsveksten og fra 2011-2020 er det en fast underregulering (0,75 pst) i forhold til lønnsveksten. Fra 2022 reguleres alderspensionene med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. RNBs anslag for lønns- og prisvekst 2024.

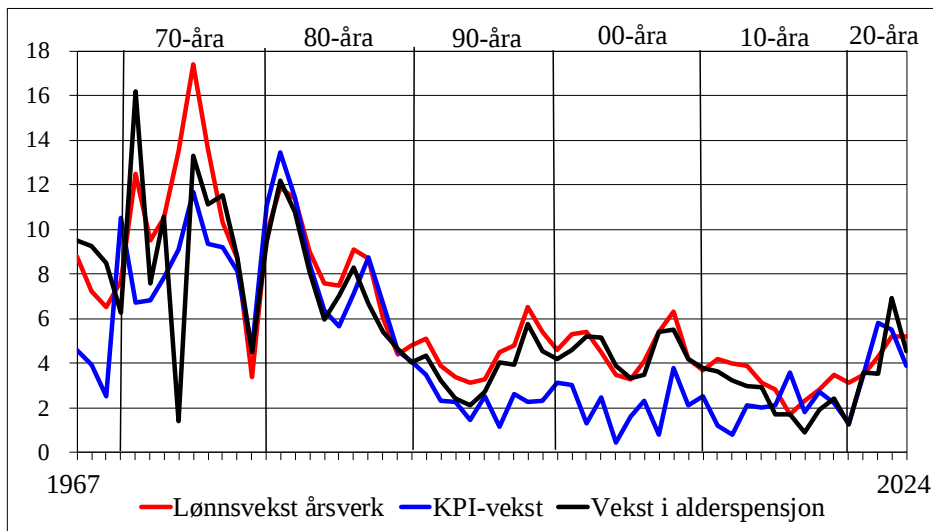
Av tabell 1 og figurene 1 og 2 ser vi at:

- 70-tallet var preget at høy lønns- og prisvekst. Alderspensionene hadde en utvikling som sikret pensjonistene en lag en tredel av den realvekst i inntekt som de yrkesaktive hadde.
- 80-tallet var "det tapte tiår". Reallønningene sto nesten stille, og pensjonistenes alderspensjoner gikk reelt ned med gjennomsnittlig ½ pst per år.
- 90-tallet hadde et lavere nominelt forløp med god realinntektsvekst. Pensjonistene sikres noe over halvparten av den realinntektsveksten de yrkesaktive hadde.
- 2003-2010 er den eneste perioden hvor veksten i alderspensionene følger lønnsveksten. Både lønnstakere og pensjonister sikres i denne perioden en historisk god inntektsutvikling.
- 2011-2020 er det fast (forskriftsfestet) underregulering («0,75 pst») av alderspensionene. Tanken bak var at alderspensionene skulle få halvparten av den realinntektsvekst

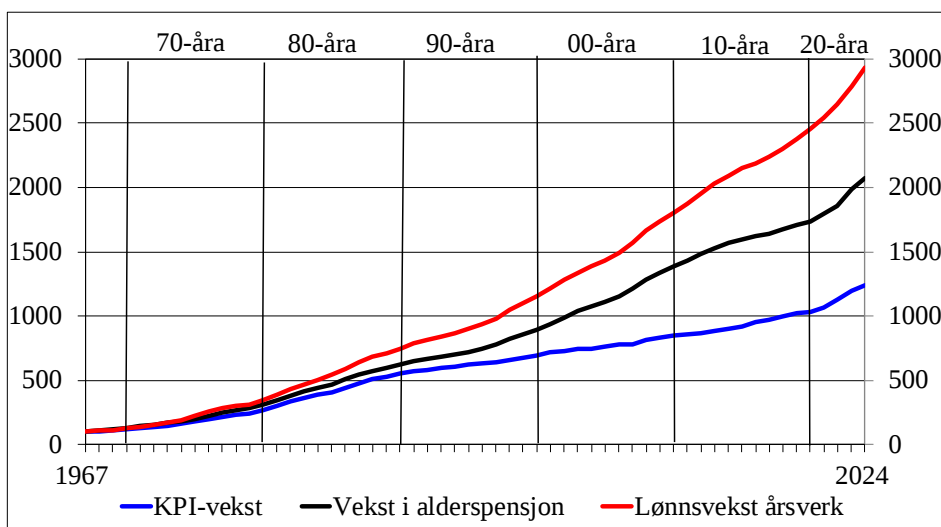
lønnstakerne får. Resultatet er dårligere. Alderspensjonene økte reelt med om lag en fjerdedel av reallønnsveksten i denne perioden.

- 2014-2021 under regjeringen Solberg, som holdt hardnakket på «minus 0,75-regimet», ble alderspensjonene i gjennomsnitt redusert reelt med 0,3 pst per år.
- Fra 2022/23 reguleres alderspensjonene med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst.
- Over hele perioden fra 1967 til 2024 ser vi at den gjennomsnittlige realveksten i alderspensjonene har vært litt over 60 pst av realveksten i lønningene. Det er særlig perioden fra midten av 90-tallet til 2010 som ga pensjonene en gunstig utvikling. Mens det er motsatt for 80-tallet og årene 2014-22.

Figur 1: Vekst i lønn per normalårsverk (nasjonalregnskapet), konsumprisvekst og vekst i grunnbeløpet/alderspensionene, 1967-2024, prosent fra året før

Figur 2: Akkumulert prosentvis vekst i lønn per normalårsverk, konsumpris og grunnbeløp/alderspension, 1967-2024, 1967 = 100

Vedlegg 3: Trygdedrøftingsavtalen av 2022

**Avtale mellom
regjeringen
og
pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner
om regulering av folketrygdens grunnbeløp og pensjoner**

1. Formål

Folketrygdens grunnbeløp og pensjoner skal i henhold til folketrygdloven §§ 1-4, 19-14 og 20-18 være gjenstand for årlig regulering. I tråd med forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden, fastsatt ved kongelig resolusjon, skal det tallgrunnlaget som benyttes ved reguleringen drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner.

Formålet med denne avtalen er så langt det er mulig å sikre en felles forståelse mellom de undertegnede partene, av de forutsetninger som skal legges til grunn for reguleringen. Det skal også vurderes om det foreligger særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til.

2. Representasjon

Drøftingen av det aktuelle tallgrunnlaget skal skje i møter mellom avtalepartene.

Organisasjonene kan stille slik representasjon:

▪ Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet)	inntil 10 deltakere
▪ Senior Norge	inntil 2 deltakere
▪ Forsvarets seniorforbund	inntil 2 deltakere
▪ Landsforbundet for offentlige pensjonister	inntil 2 deltakere
▪ Funksjonshemmedes fellesorganisasjon	inntil 4 deltakere
▪ Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner	inntil 2 deltakere
▪ Landsorganisasjonen i Norge	inntil 2 deltakere
▪ Unio	inntil 2 deltakere
▪ Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	inntil 2 deltakere
▪ Akademikerne	inntil 2 deltakere

Organisasjonene kan i tillegg stille med rådgivere. Arbeids- og inkluderingsministeren leder møtene på vegne av regjeringen.

3. Gjennomføring

I forkant av de årlige reguleringene gjennomgår organisasjonene og embetsverket i Arbeids- og sosialdepartementet rapporten "Om grunnlaget for inntektsoppgjørene" fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), der blant annet gjennomsnittlig årslønnsvekst for lønnstakere under ett, samt prisvekst for foregående år, er gjengitt.

De årlige drøftingene gjennomføres i mai måned, etter at revidert nasjonalbudsjett er lagt fram, der regjeringens anslag for gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle sektorer i inneværende år, samt anslått prisvekst, framkommer. Det avholdes to møter. På første møte legger organisasjonene fram sine forslag, og partene tar opp eventuelle særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til. På det andre møtet drøftes tallgrunnlaget, herunder om det skal tas hensyn til særlige forhold som eventuelt ble tatt opp i første møte.

Det føres protokoll fra møtene mellom avtalepartene. Protokollen skal følge sakens dokumenter til Stortinget.

4. Ikrafttredelse og oppsigelse mv.

Denne avtalen trer i kraft straks og gjelder til og med 20. juni 2023 og videre for ett år om gangen hvis ikke en av partene sier den opp med minst tre måneders varsel. Fra samme tid opphører avtale datert 28. november 2014.

Oslo, 20. juni 2022

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Pensjonistforbundet

Senior Norge

Forsvarets seniorforbund

Landsforbundet for offentlig pensjonister

Funksjonshemmedes felleorganisasjon

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Landsorganisasjonen i Norge

Unio

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Akademikerne

Unio har 390.000 medlemmer: lærere, lektorer, førskolelærere, sykepleiere, forskere, politi, prester, fysioterapeuter, ergoterapeuter, diakoner, skatterevisorer, konsulenter, ledere, radiografer, maskinister, bibliotekarer og tannpleiere

Unio vil sikre og videreutvikle velferdsstaten og samfunnets fellesverdier :
sikre full sysselsetting : øke forskningen : kjempe mot offentlig fattigdom og
privatisering av sentrale offentlige tjenester : øke verdsettingen av
utdanningsgrupper i offentlig sektor : sikre gode trygde- og
pensjonsordninger

Unio

UTDANNINGS
FORBUNDET

**FORSKER
FORBUNDET**

POLITIETS
FELLESEFORBUND

 Presteforeningen

ergoterapeutene

a AKADEMIKER
FORBUNDET

Det Norske Diakonforbund
The Norwegian Association of Deacons

Skatterevisorenes
Forening

